

Brede bachelor oplossing voor kwijnend Duits?

Groningen en Leiden willen Duits in brede opleiding onderbrengen

Achtergrond - 3 juli 2012

Duits is vanaf aankomend studiejaar aan de Rijksuniversiteit Groningen geen aparte talenstudie meer. In plaats daarvan komt er een brede bachelor Europese Talen en Culturen. Ook de Universiteit Leiden wil een brede bachelor. De universiteiten hopen zo geld te besparen en meer studenten voor talenstudies te interesseren. Critici vrezen dat expertise verloren gaat.

Al jaren stagneren de studentenaantallen bij talenstudies. Ongeveer 5200 studenten schreven zich het afgelopen jaar in voor een taal-en cultuurstudie. Sinds 2006 is die instroom niet gestegen, terwijl het aantal eerstejaars in andere vakgebieden in diezelfde periode groeide met 20 procent, blijkt uit cijfers van de Vereniging van Universiteiten (VSNU).

Brede bachelor

Ook de studie Duitse Taal en Cultuur trekt maar weinig studenten: Nederland telt ongeveer 300 studenten Duits. In 2011 schreven 65 eerstejaars zich in voor een opleiding Duits aan een van de -toen nog- zes universiteiten die de opleiding aanboden. Aan de Vrije Universiteit in Amsterdam stopt de studie na dit jaar. Die had afgelopen jaar slechts één aanmelding.

Aan de Rijksuniversiteit Groningen wordt Duits volgend jaar onderdeel van een brede bachelor Europese Talen en Culturen. Daarin beginnen eerstejaars met algemene vakken over Europa, gekoppeld aan thema's als 'Taal en Maatschappij', 'Cultuur en Literatuur' en 'Politiek en Maatschappij'. Na het eerste semester kiezen studenten een definitieve taal. Vanaf het tweede semester volgen de studenten dan taalspecifieke vakken.

Leiden

Het aantal nieuwe studenten is te klein om Duits als zelfstandige studie te handhaven, zegt ook Wim van der Doel, decaan van de faculteit Geesteswetenschappen aan de Universiteit van Leiden. "We zijn op zoek naar manieren om studenten te interesseren voor de Duitse taal." Een brede bachelor is daartoe een goede manier, aldus Van der Doel, omdat studenten zich niet

meteen hoeven te specialiseren. De Universiteit Leiden wil in 2014 een brede bachelor invoeren, maar het definitieve besluit daarover is nog niet genomen.

Daarmee geven de universiteiten gehoor aan de wensen van staatssecretaris Halbe Zijlstra (VVD). In zijn strategische agenda voor het hoger onderwijs pleit hij voor de invoering van de brede bachelor: "Voor veel studenten is de studiekeuze moeilijk, omdat zij òf nog niet weten wat zij later voor beroep willen òf welke studie goed aansluit op hun beroepsinteresse. Starten met een brede opleiding en binnen die opleiding steeds meer specialiseren, kan deze studenten helpen en vermindert de kans op uitval. Daarom is het goed als ook in het wo (*wetenschappelijk onderwijs, red.*) het aanbod van brede bacheloropleidingen groter wordt."

Niet iedereen vindt het een goede ontwikkeling dat universiteiten inzetten op brede opleidingen. Ewout van der Knaap, universitair hoofddocent Duitse letterkunde aan de Universiteit van Utrecht en voorzitter van de Vereniging van Germanisten aan Nederlandse Universiteiten (VGNU), vindt het belangrijk dat Duits in Nederland als complete opleiding blijft bestaan. Hij ziet ook voordelen maar vreest een afbraak van de expertise in het Duitse vakgebied: "Als er in een brede bachelor minder germanistische vakken voorkomen, dan is er minder personeel nodig, bestaat er uiteindelijk minder specifieke *know-how*, zo brokkelt het langzaam af", aldus Van der Knaap. "De germanistische inbreng is voor tal van vakgebieden van belang, laten we er voor zorgen dat historici en filosofen Duits kunnen lezen."

Duits leren

Professor Anthonya Visser, hoogleraar Duits aan de Universiteit Leiden, staat in principe positief tegenover de brede bachelor. "Ik heb van alles gedaan om meer mensen te interesseren voor de opleiding", aldus Visser. "Er zijn veel studenten die wel geïnteresseerd zijn in Duitsland, maar die zich niet willen vastleggen op uitsluitend een studie Duits. Die studenten, daar wil je wat mee doen, door bijvoorbeeld een thematisch georiënteerde bachelor aan te bieden. Het kan namelijk heel goed dat mensen later alsnog geïnteresseerd raken, niet alleen in de Duitse cultuur maar ook in de Duitse taal", zegt de hoogleraar. "Het lezen van kranten, van boeken: dat gaat mij aan het hart. Het is niet goed als we alle informatie in het Engels tot ons krijgen."

De afgelopen maanden verschenen verschillende opiniestukken tegen het opgaan van talenstudies in een brede bachelor. Vertaler Martin de Haan waarschuwde in april in nrc.next voor de uitholling van de talenkennis in Nederland. "Om een taal écht te leren moet je erin worden ondergedompeld. Dat is niet het geval bij zo'n

brede studie.” Juist in tijden van globalisering, zo meent de Haan, zit het bedrijfsleven te springen om mensen die een taal goed beheersen.

Vorbereiding arbeidsmarkt

“Het is een beetje misleidend dat de brede bachelor in de pers alleen wordt gepresenteerd als een verzwakking. Je levert iets in, maar je krijgt er iets anders voor terug, dat helpt om de studenten beter voor te bereiden op de huidige arbeidsmarkt”, zegt Anne Bollmann, universitair docent Duitse taal en cultuur aan de Rijksuniversiteit Groningen. “Een meerwaarde van de brede bachelor aan de universiteit van Groningen is dat het aantal contacturen taalvaardigheid omhoog gaat, en dat de werkcolleges kleiner worden.”

Ook Bollmann herkent de trend dat er steeds meer interesse is voor Duitsland, zeker in een grensgebied als Groningen: “Dat heeft onder meer te maken met de economische crisis. In de media wordt steeds het belang van Duitsland, de Duitse betrekkingen en de handel benadrukt. Dat begint door te dringen tot studenten, en tot hun ouders.”

Visser ziet de toekomst van het Duits - in een brede bachelor- positiever in dan nu: “Idealiter kunnen mensen die een brede belangstelling hebben voor Duitsland en mensen die geïnteresseerd zijn in de taal bij de opleiding terecht.”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/3021/brede-bachelor-oplossing-voor-kwijnend-duits>